

Functioneel herstel na kanker

of het belang van bewegen

Author(s)

Stuiver, M.M. (Martijn)

Publication date

2019

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Stuiver, M. M. (2019). *Functioneel herstel na kanker: of het belang van bewegen*. Paper presented at Symposium Healthy Ageing, Groningen.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Functioneel Herstel na Kanker

of het belang van bewegen

Dr. M.M. (Martijn) Stuiver

Lector Functioneel Herstel bij Kanker – Hogeschool van Amsterdam

Klinisch Epidemioloog – Antoni van Leeuwenhoek en Amsterdam UMC

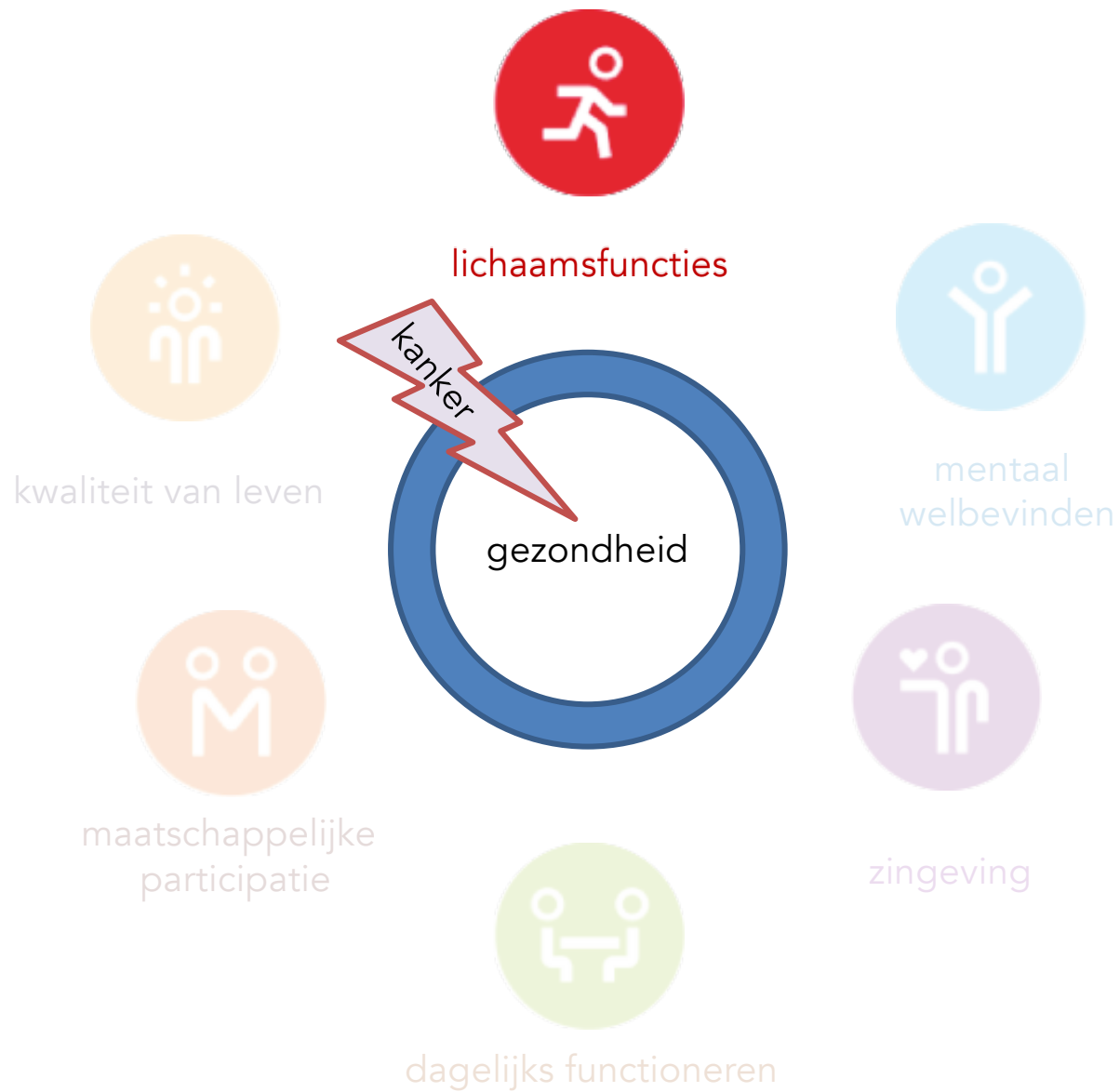
(potentiële) belangenverstrengeling	Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	• Nutricia Advanced Medical Nutrition

Gezondheid (Huber)

Het vermogen zich aan te passen en eigen regie te voeren in het licht van de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen van het leven

Neuropathie door chemotherapie

CC BY-SA 3.0 <https://www.flickr.com/photos/esthermax>

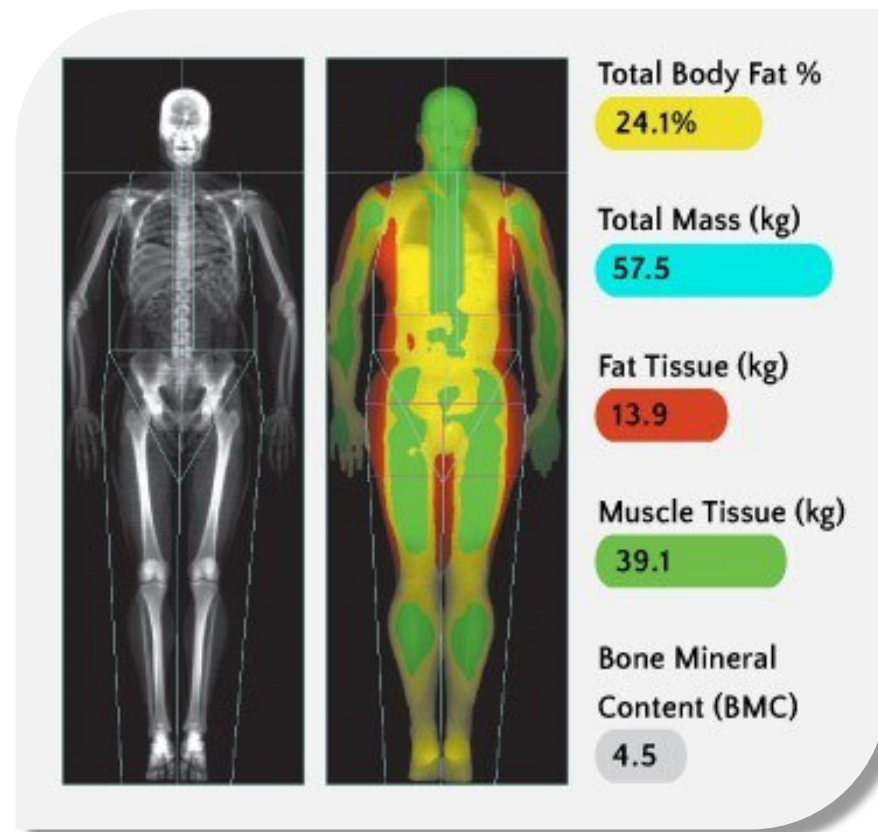
Zenuwletsel na halsklieperoperatie

Lymfoedeem na okselklier operatie

Veranderde lichaamssamenstelling door hormoontherapie

afbeelding: <http://www.themayoclinic.ie>

Vermoeidheid

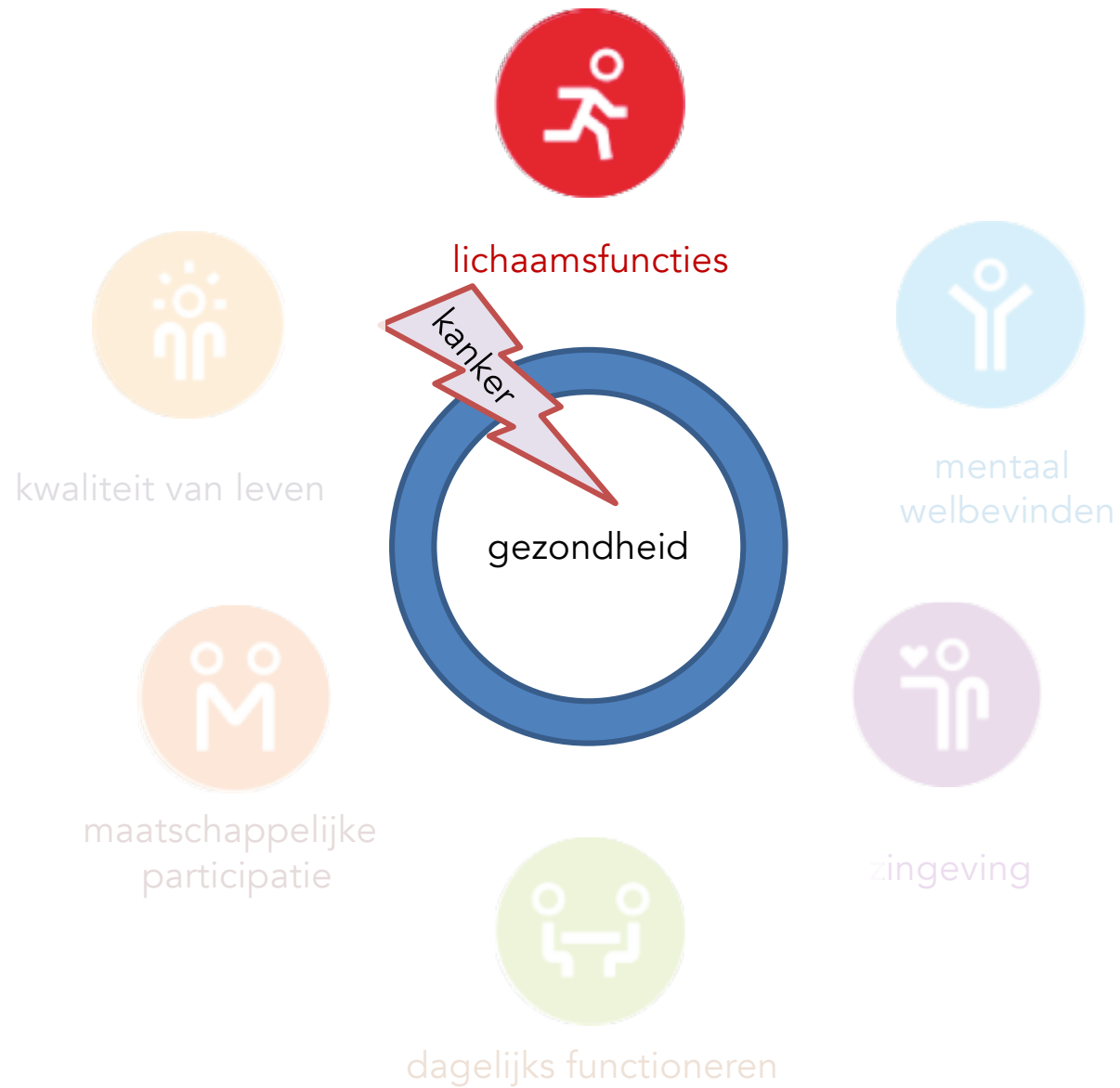
CC0 <http://maxpixel.freegreatpicture.com>

Afgenomen VO_2 piek

borstkanker

Cohort	40 jaar	50 jaar	60 jaar	70 jaar
Patients After Therapy (n=140)	21.05	19.51	17.97	16.44
Healthy controls (n=107)	29.82	26.32	22.82	19.32

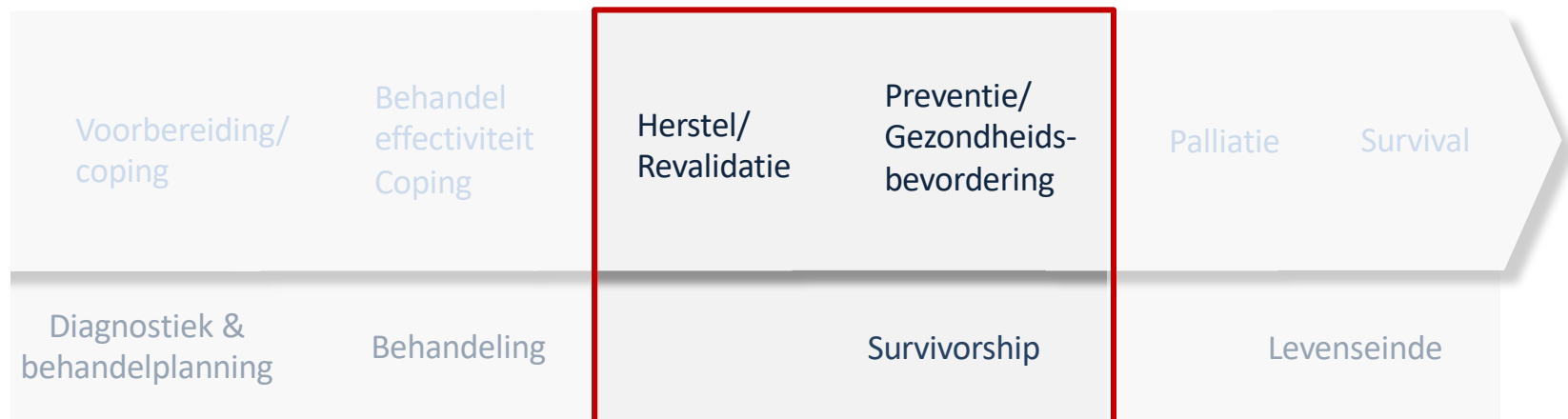
Jones, L. W. *Journal of Clinical Oncology*, 30(20), 2530–2537.

Traditioneel model van revalidatie

reactief

Prospectief model van oncologische revalidatie

proactief

Supportive care

Vorbereiding/
coping

Behandel
effectiviteit
Coping

Herstel/
Revalidatie

Preventie/
Gezondheids-
bevordering

Palliatie

Survival

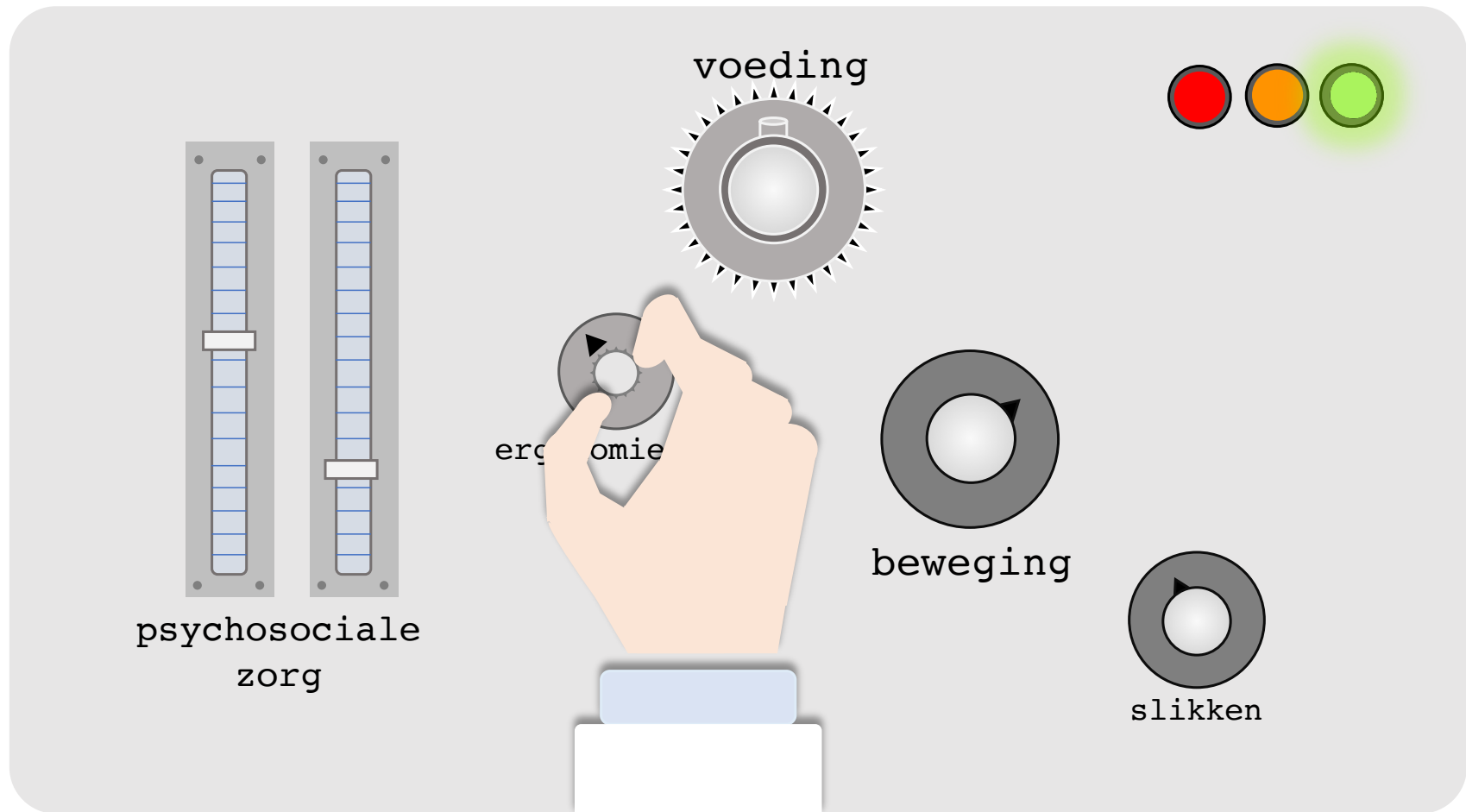
Behandelfase

Diagnostiek &
behandelplanning

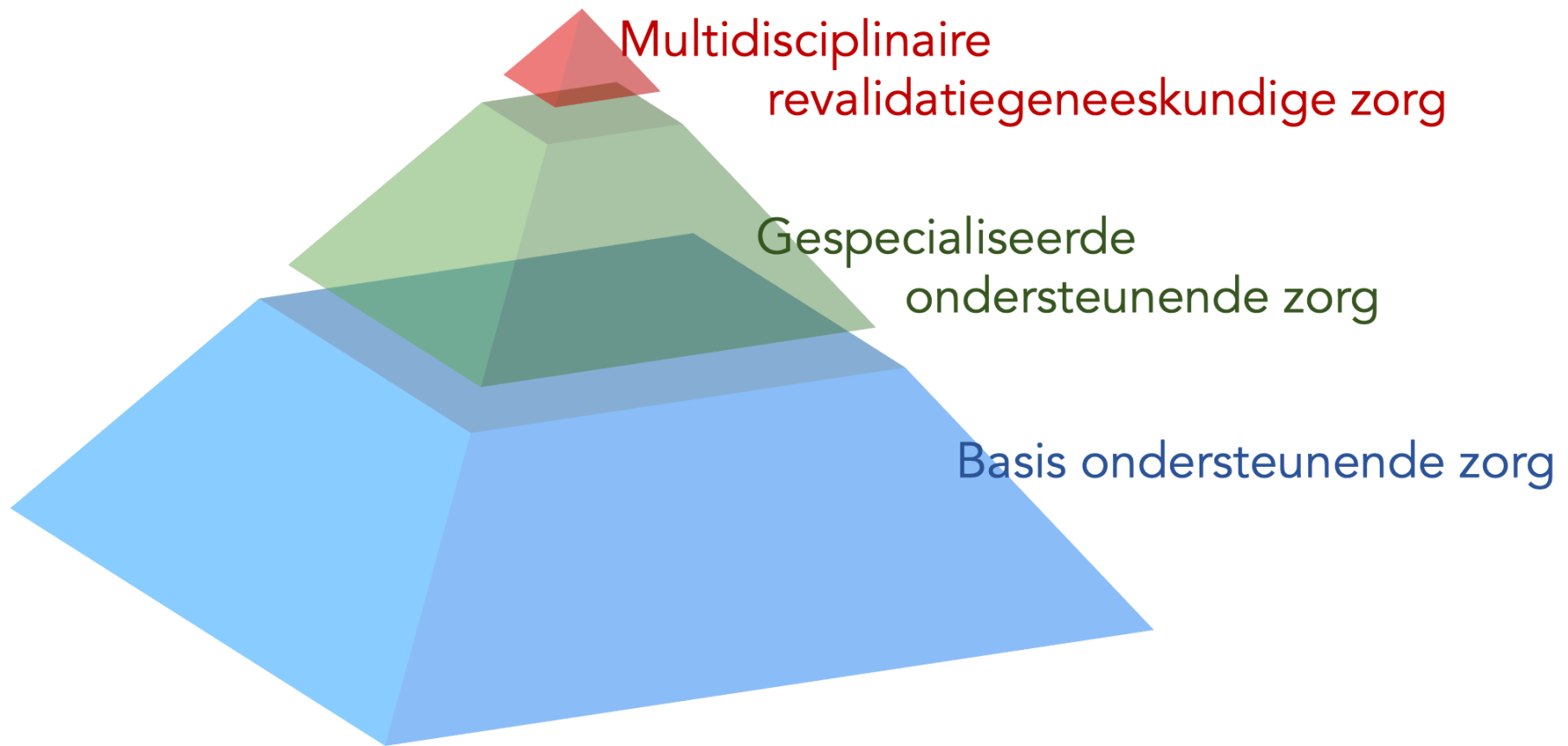
Behandeling

Survivorship

Levensende

Ondersteunende Zorgbehoefte

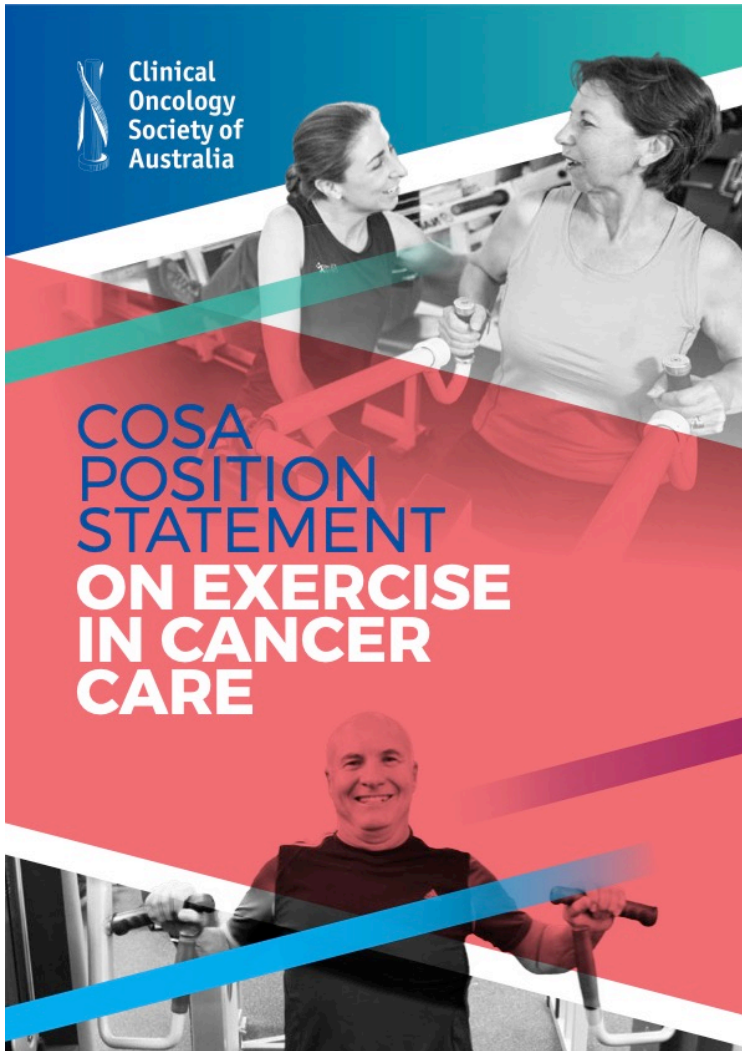
Bewegen en training zijn belangrijke ondersteunende componenten in de zorg

Clinical
Oncology
Society of
Australia

COSA POSITION STATEMENT ON EXERCISE IN CANCER CARE

EXERCISE IN CANCER CARE

COSA encourages all health professionals involved in the care of people with cancer to:

- 1** Discuss the role of exercise in cancer recovery
- 2** Recommend their patients adhere to the exercise guidelines
- 3** Refer their patients to a health professional who specialises in the prescription and delivery of exercise (i.e. accredited exercise physiologist or physiotherapist with experience in cancer care)

Lichamelijke
activiteit

Fysieke
training

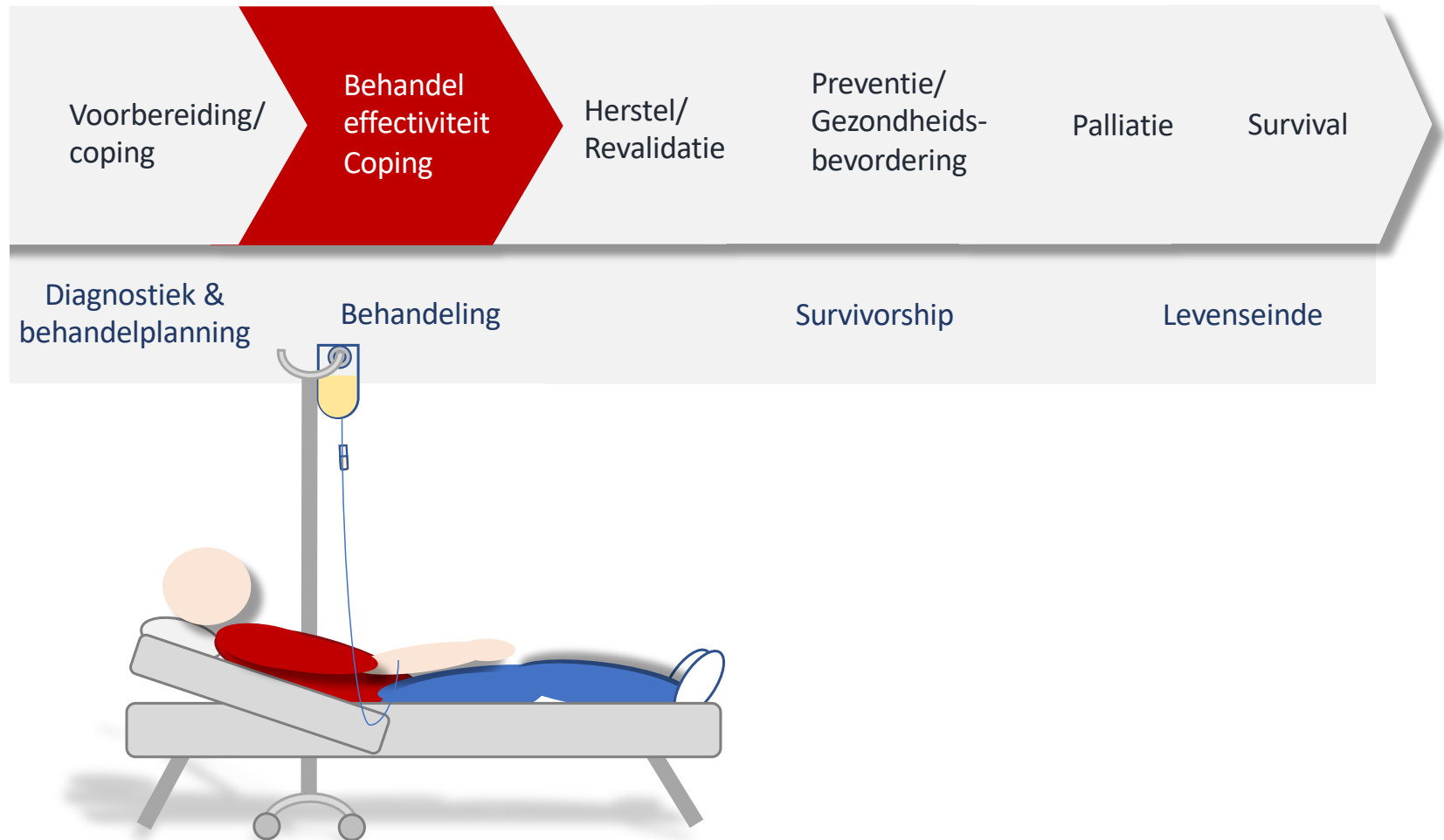

Therapeutische
beweeg-
interventies

Supportive care

Behandelfase

Effect of Low-Intensity Physical Activity and Moderate- to High-Intensity Physical Exercise During Adjuvant Chemotherapy on Physical Fitness, Fatigue, and Chemotherapy Completion Rates: Results of the PACES Randomized Clinical Trial

Hanna van Waart, Martijn M. Stuiver, Wim H. van Harten, Edwin Geleijn, Jacobien M. Kieffer, Laurien M. Buffart, Marianne de Maaker-Berkhof, Epië Boven, Jolanda Schrama, Maud M. Geenen, Jetske M. Meerum Terwogt, Aart van Bochove, Vera Lustig, Simone M. van den Heiligenberg, Carolien H. Smorenburg, Jeannette A.J.H. Hellendoorn-van Vreeswijk, Gabe S. Sonke, and Neil K. Aaronson

A B S T R A C T

Purpose

We evaluated the effectiveness of a low-intensity, home-based physical activity program (Onco-Move) and a moderate- to high-intensity, combined supervised resistance and aerobic exercise program (OnTrack) versus usual care (UC) in maintaining or enhancing physical fitness, minimizing fatigue, enhancing health-related quality of life, and optimizing chemotherapy completion rates in patients undergoing adjuvant chemotherapy for breast cancer.

Patients and Methods

We randomly assigned patients who were scheduled to undergo adjuvant chemotherapy (N = 230) to Onco-Move, OnTrack, or UC. Performance-based and self-reported outcomes were assessed before random assignment, at the end of chemotherapy, and at the 6-month follow-up. We used generalized estimating equations to compare the groups over time.

Results

Onco-Move and OnTrack resulted in less decline in cardiorespiratory fitness ($P < .001$), better physical functioning ($P \leq .001$), less nausea and vomiting ($P = .029$ and $.031$, respectively) and less pain ($P = .003$ and $.011$, respectively) compared with UC. OnTrack also resulted in better outcomes for muscle strength ($P = .002$) and physical fatigue ($P < .001$). At the 6-month follow-up, most outcomes returned to baseline levels for all three groups. A smaller percentage of participants in OnTrack required chemotherapy dose adjustments than those in the UC or Onco-Move groups ($P = .002$). Both intervention groups returned earlier ($P = .012$), as well as for more hours per week ($P = .014$), to work than the control group.

Conclusion

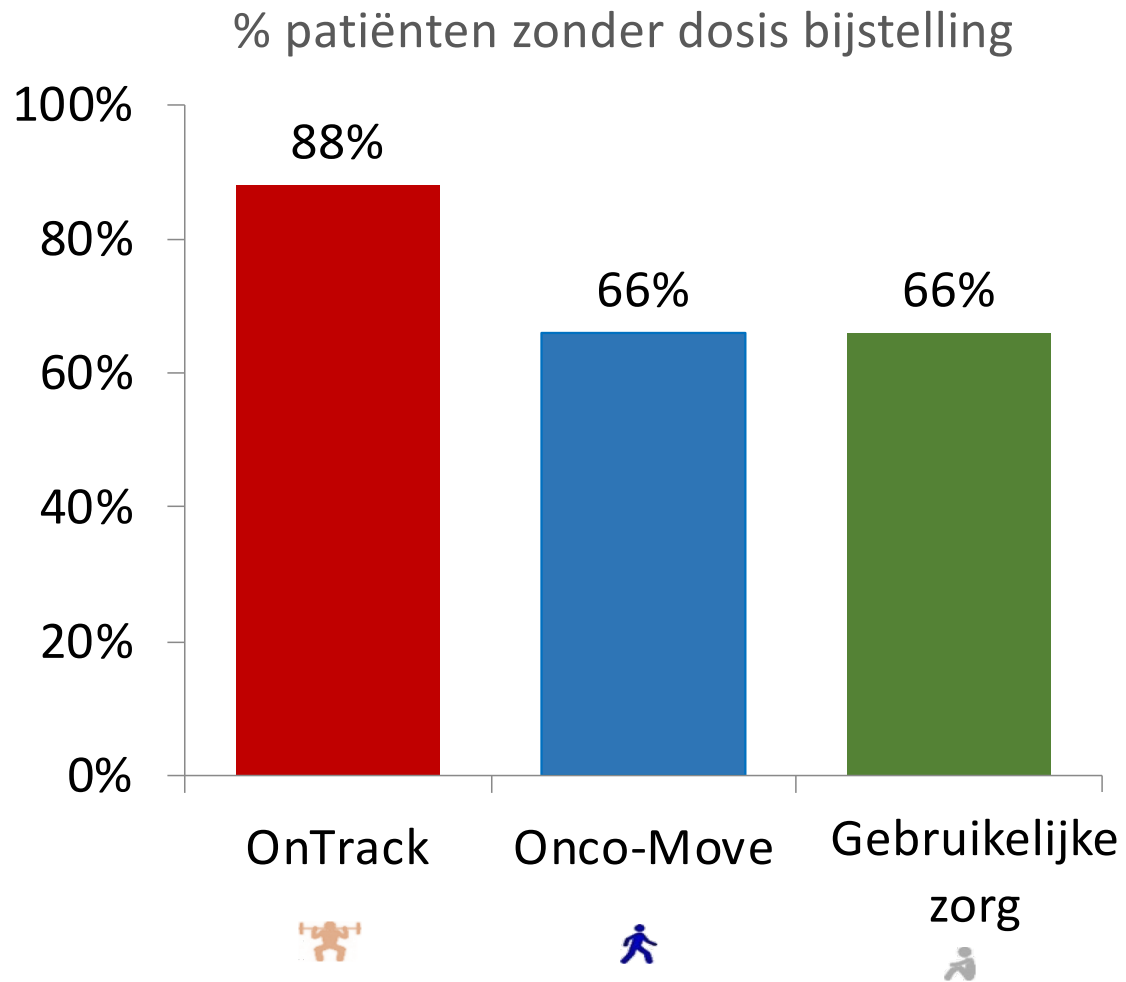
A supervised, moderate- to high-intensity, combined resistance and aerobic exercise program is most effective for patients with breast cancer undergoing adjuvant chemotherapy. A home-based, low-intensity physical activity program represents a viable alternative for women who are unable or unwilling to follow the higher intensity program.

Minder afname van
fitheid

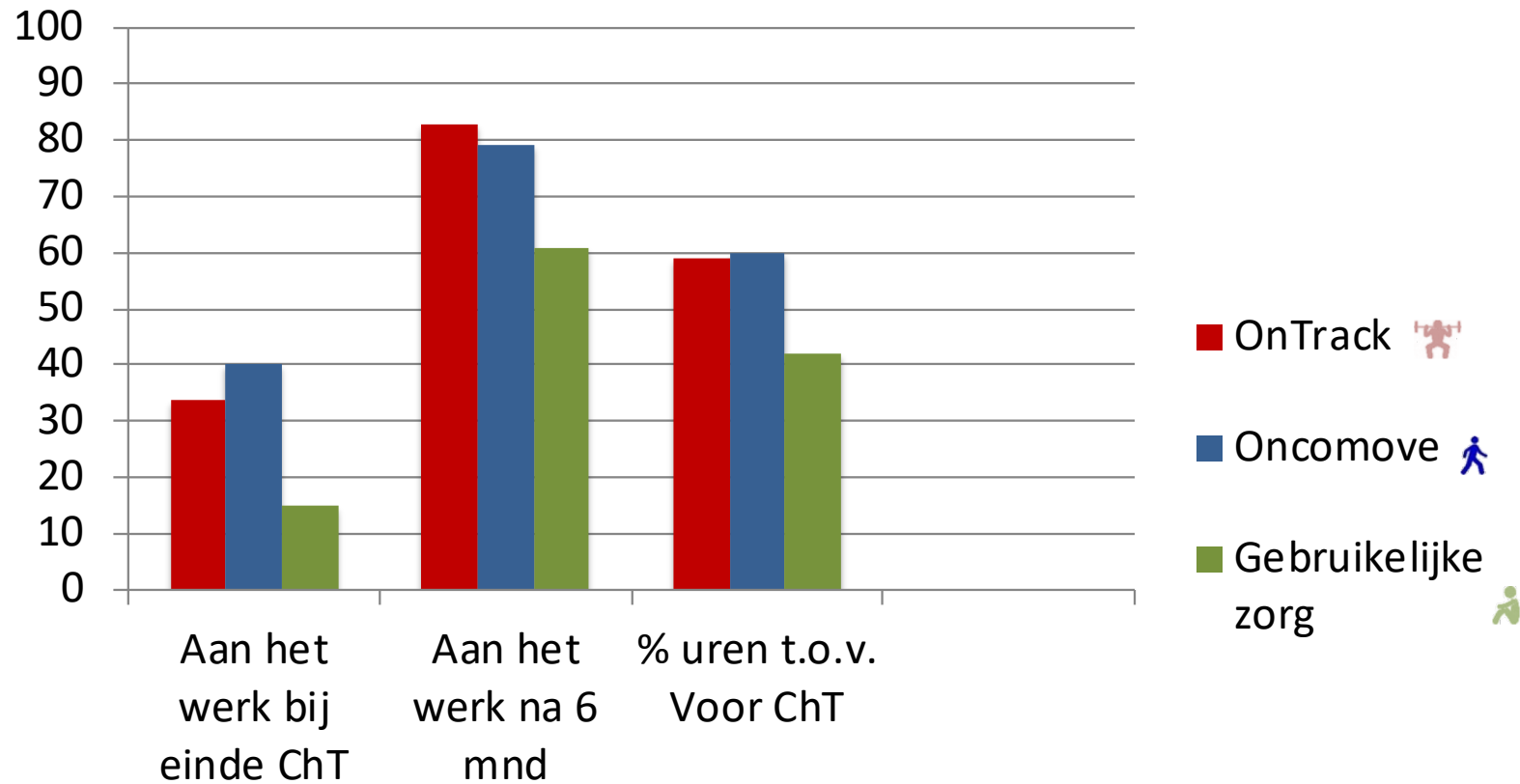
Beter fysiek functioneren

Minder symptoomlast
(vermoeidheid,
misselijkheid, pijn, etc.)

Volhouden behandeling

Terugkeer naar werk

Supportive care

Voorbereiding/
coping

Behandel
effectiviteit
Coping

Herstel/
Revalidatie

Preventie/
Gezondheids-
bevordering

Palliatie

Survival

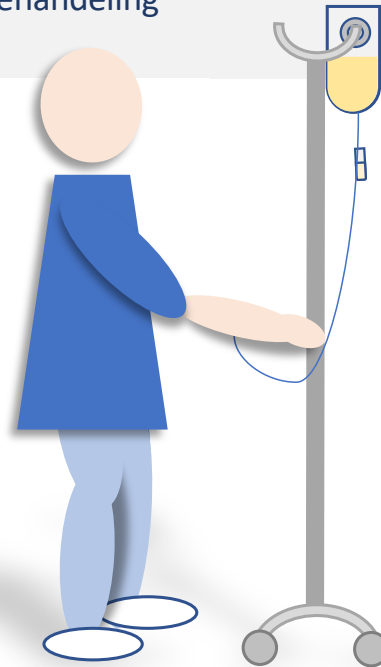
Behandelfase

Diagnostiek &
behandelplanning

Behandeling

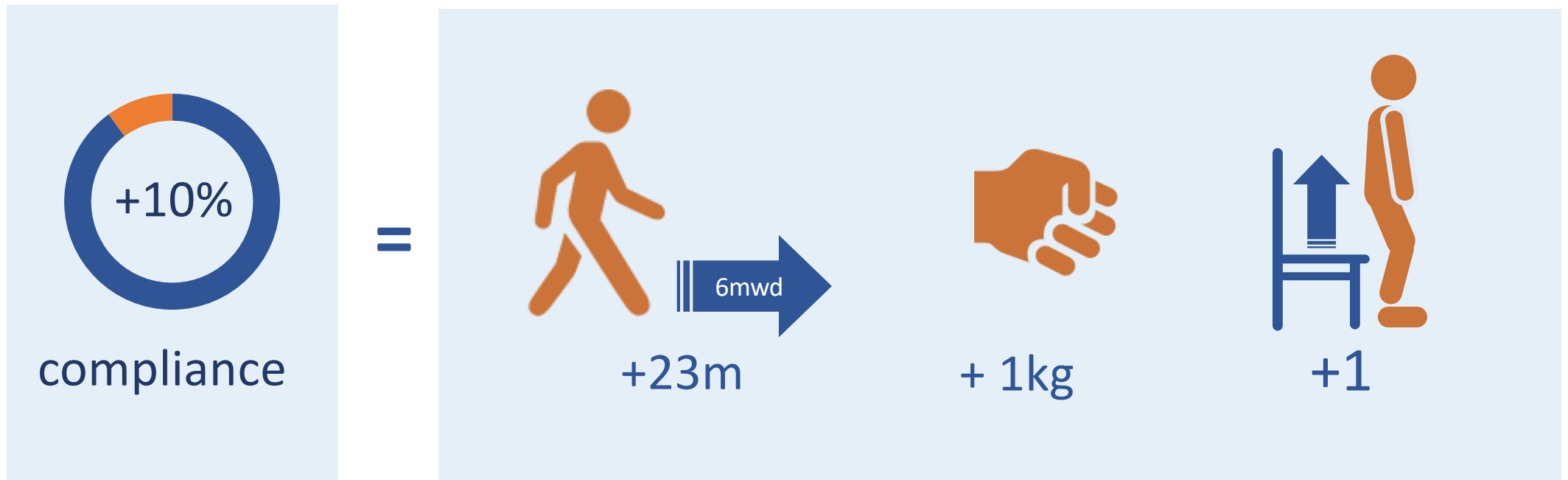
Survivorship

Levens einde

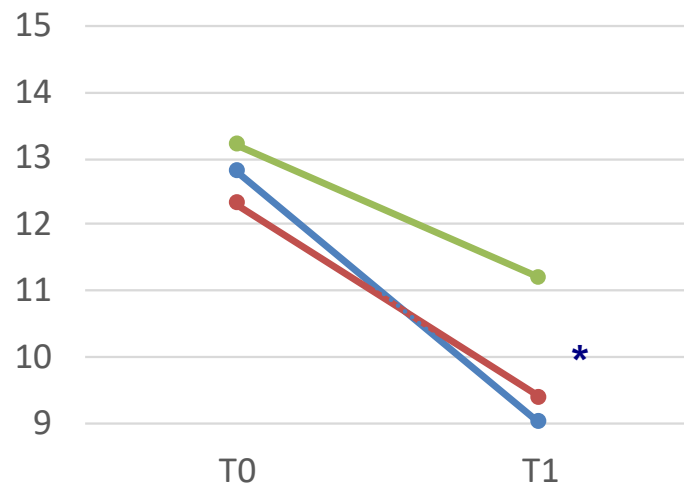
Het belang van vroeg-mobilisatie

Na thoraxchirurgie voor longkanker

van der Leeden et al, Ann Thoracic Surg, 2018 in press

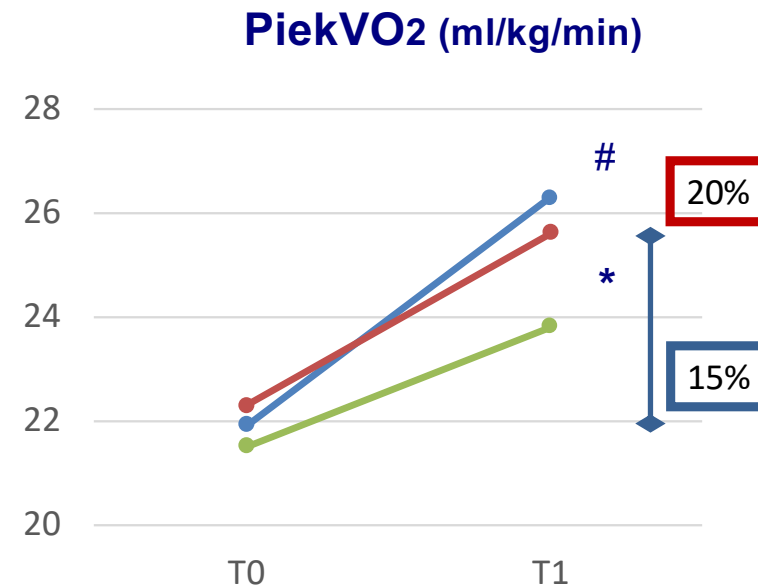
Het nut van lichamelijke revalidatie

Vermoeidheid

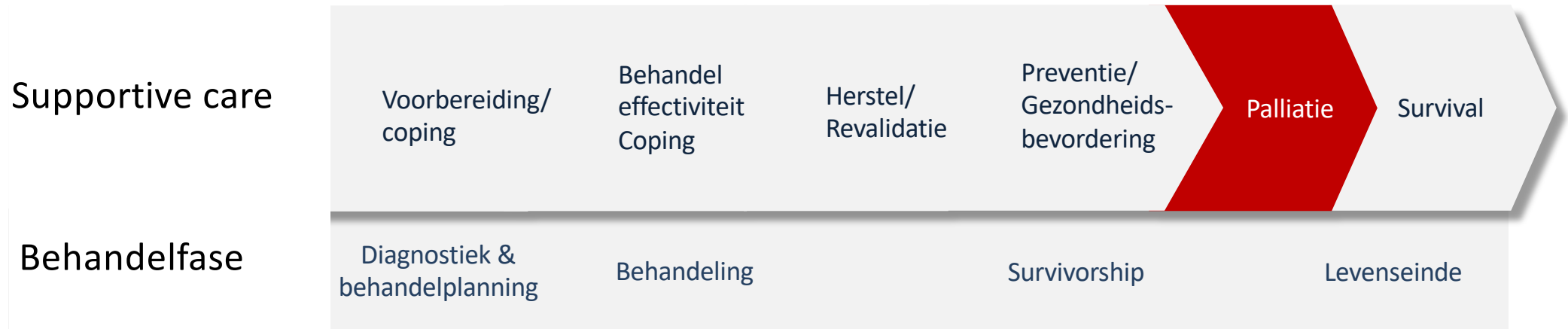
—●— HI
—●— LMI
—●— WLC

* $p < 0.05$; $0.05 < p < 0.10$

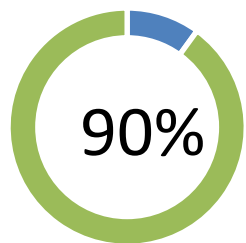

Fitheid

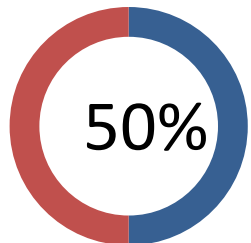
Functioneel herstel in de palliatieve fase?

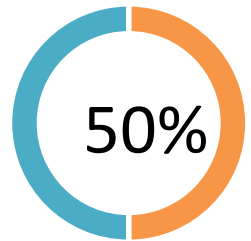
Oncologische patiënten in de palliatieve fase

Ten minste één fysieke beperking

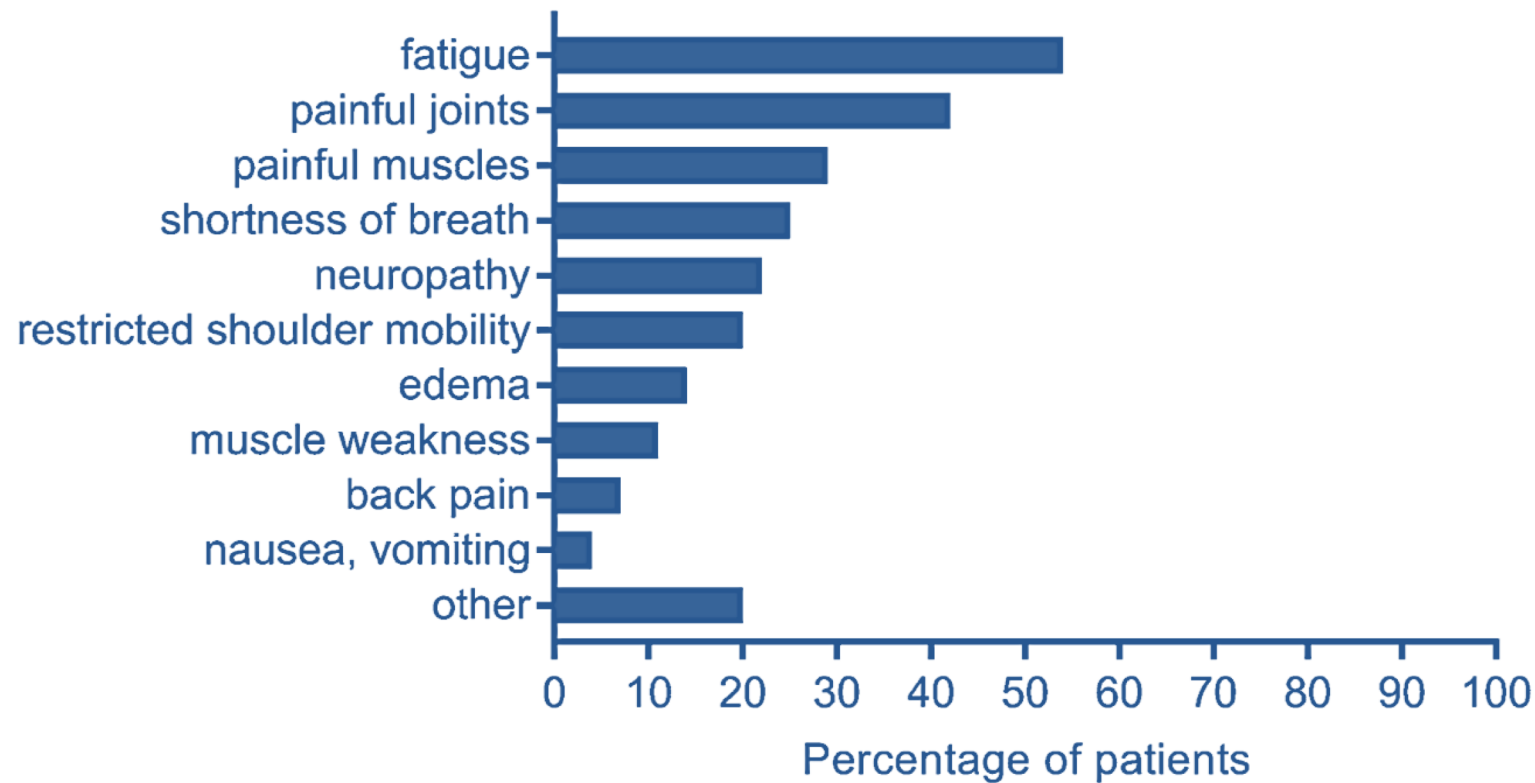
Substantiële klachten die belemmerend zijn voor fysieke activiteit

Problemen met ADL

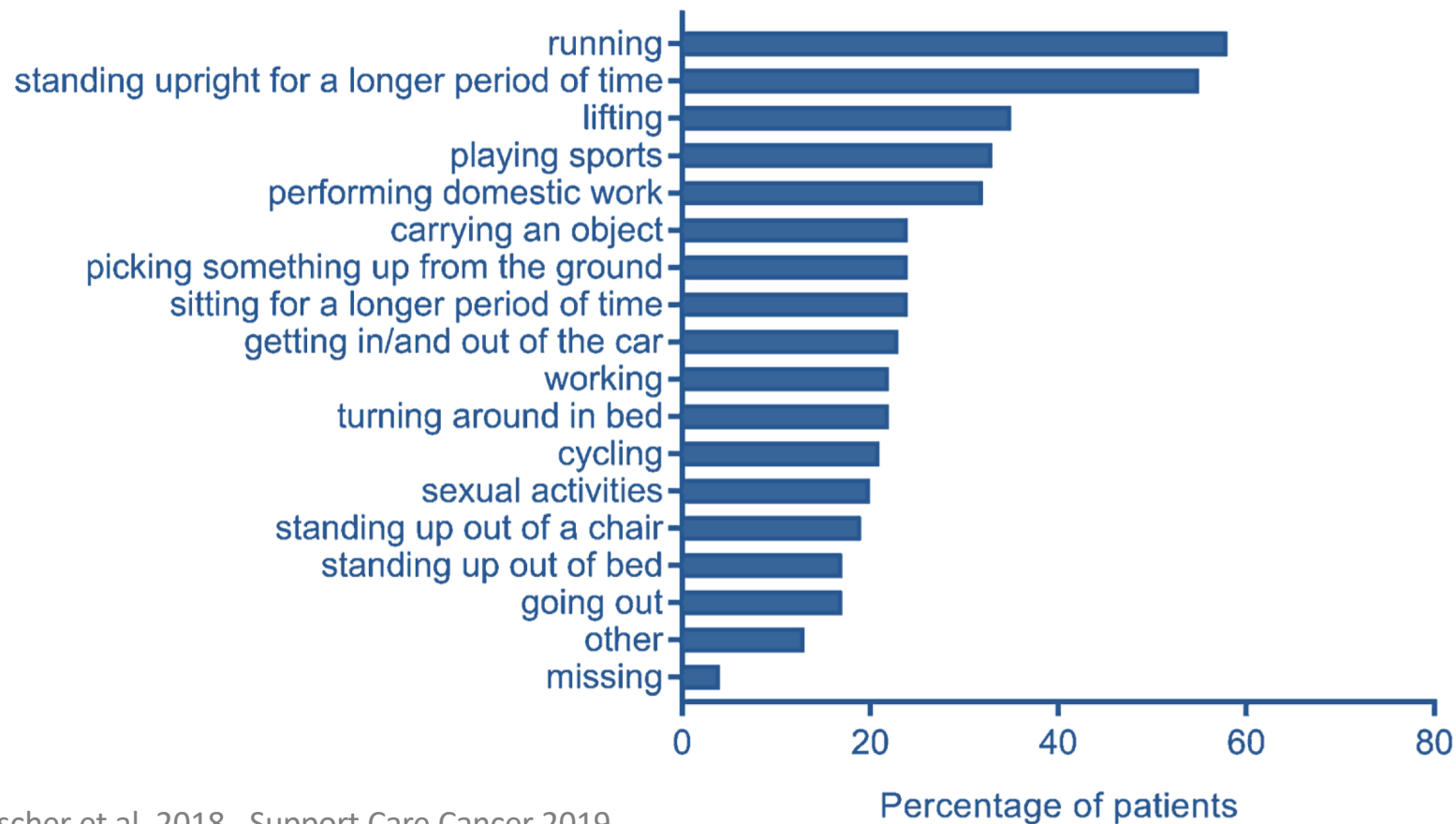
Patiënten met uitgezaaide borstkanker (n=114)

klachten

Patiënten met uitgezaaide borstkanker (n=114)

beperkingen

Beweeginterventies bij uitgezaaide ziekte: haalbaar?

SR (n=25 studies, waarvan 16 RCT's):

- 6 minor adverse events; alle musculoskeetaal
- Exercise adherence 65 tot 89% (9 studies)
- Aanwezigheid 59 to 100% (9 studies)

Bewijs voor effectiviteit?

SR (n=26 studies, waarvan 14 RCT's):

- Bemoedigende resultaten voor het voorkomen of beperken van achteruitgang in aerobe fitheid, kracht en fysiek functioneren, en verbeteren van KvL.
- Gemengde resultaten voor vermoeidheid: 4/10 RCT's significant effect

www.onconet.nu

Als u (zware) behandelingen tegen kanker moet ondergaan, of ondergaan heeft, denkt u vermoedelijk niet als eerste aan het op peil houden van uw conditie. Toch is het zinvol om daar bij stil te staan. Uit onderzoek blijkt namelijk dat het veel voordelen heeft om tijdens de behandeling tegen kanker een speciaal daarvoor ontwikkeld trainingsprogramma te volgen. Veel mensen vinden het fijn om zelf aan de slag te kunnen met het herstel en de mogelijkheid te hebben lotgenoten te ontmoeten. [Lees verder »](#)

“Gebruik de zorgzoeker om in uw woonomgeving naar een deskundige fysiotherapeut te zoeken”

Onconet streeft ernaar dat patiënten in heel Nederland een deskundige fysiotherapeut in de eigen woonomgeving kunnen vinden voor begeleiding bij behoud of verbetering van fitheid rondom de medische behandeling voor kanker.

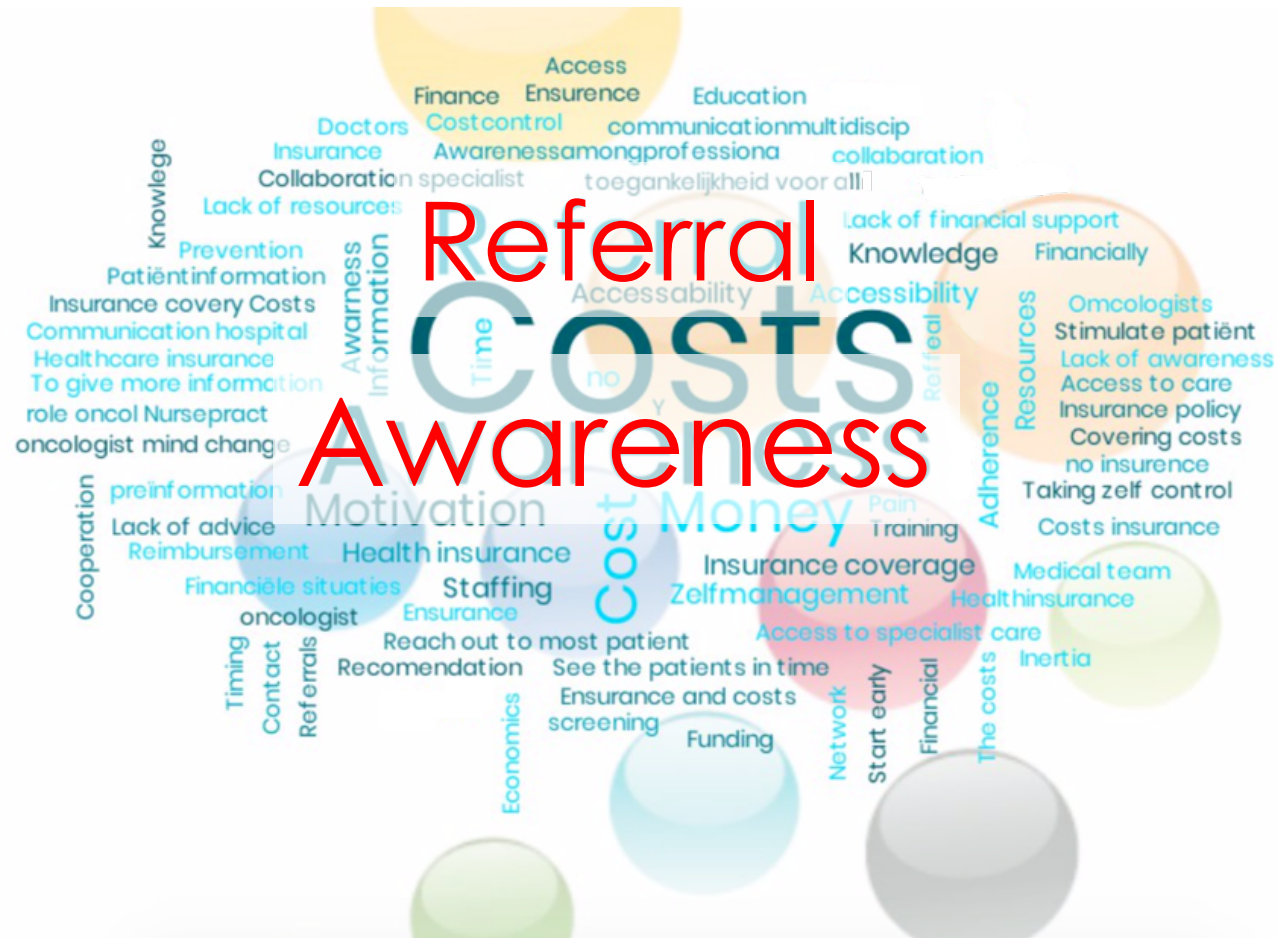
+/- 500 LOCATIES IN NL

MIN 67 UUR INITIELE
SCHOLING

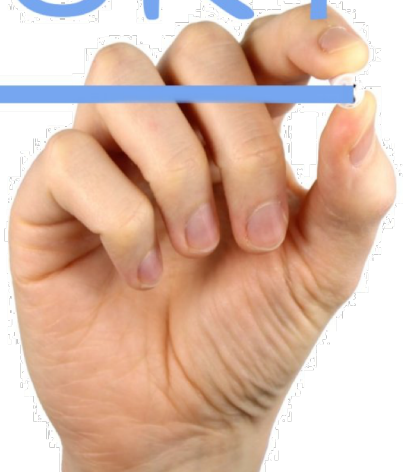
VERPLICHTE
NASCHOLING

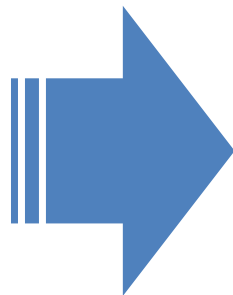
Barrières

SUPPORT

CC BY-SA 3.0 Nick Youngson
<http://nyphotographic.com>

Dank voor uw aandacht
voor bewegen